

UCHWAŁA NR XXIV/166/2026
RADY POWIATU WĄGROWIECKIEGO

z dnia 27 maja 2026 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami do roku 2030

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1684 ze zm.) oraz art.35a ust. 1 pkt.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2025 roku poz. 913 ze zm.) Rada Powiatu Wągrowieckiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami do roku 2030 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wągrowieckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Przyjęcie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 35a ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zobowiązującej powiat do opracowania i realizacji, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych - powiatowych programów działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami do roku 2030 jest dokumentem służącym realizacji założeń polityki społecznej w Powiecie Wągrowieckim. Program jest komplementarny ze strategiami i programami dotychczas realizowanymi w powiecie, zakłada kontynuację realizowanych zadań oraz wskazuje nowe obszary wsparcia. Założenia i cele programu uwzględniają specyfikę potrzeb adresatów programu oraz ich otoczenia, chronią przed marginalizacją i defaworyzacją, stwarzają warunki do rozwoju, motywują do aktywności oraz urzeczywistniają zasadę wyrównywania szans i integracji osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem lokalnym. Program został pozytywnie zaopiniowany przez Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Wągrowieckim, zgodnie z art. 44b ust.2 pkt. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Przewodnicząca Rady Powiatu
Wągrowieckiego

Pani Natalia Palczyńska

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami do roku 2030

Wągrowiec, maj 2026 roku

Spis treści:

WPROWADZENIE

- I. Osoby z ograniczoną sprawnością w Polsce – sygnalne dane statystyczne GUS
- stan na dzień 31 grudnia 2024
 1. Demografia i orzecznictwo osób z niepełnosprawnościami
 2. Aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami
 3. Kształcenie osób z niepełnosprawnościami oraz osób ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi
 4. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych
- II. Ogólnopolskie badanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- III. Wielkopolska/Powiat Wągrowiecki – zasoby i potrzeby
- IV. Rekomendacje dla Powiatowego Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do 2030 roku
- V. Cel główny, cele szczegółowe, kierunki działań
- VI. Realizatorzy programu
- VII. Źródła finansowania programu
- VIII. Monitoring i sprawozdawczość

Wprowadzenie

Kredo zaprojektowanych działań w ramach Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do 2030 roku stanowi WIZJA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI zawarta w Deklaracji Madryckiej,

opisana poprzez skontrastowanie jej ze starym sposobem widzenia tej problematyki:

- OD traktowania osób z niepełnosprawnościami jako przedmiotu działań charytatywnych – DO postrzegania ich jako osób obdarzonych prawami;
- OD traktowania osób z niepełnosprawnościami jako pacjentów – DO postrzegania ich jako konsumentów i niezależnych obywateli;
- OD sytuacji, w której profesjonaliści podejmują decyzje w imieniu osób z niepełnosprawnościami - DO sytuacji, w której same osoby z niepełnosprawnościami podejmują niezależne decyzje i biorą odpowiedzialność za sprawy, które ich dotyczą;
- OD koncentrowania się na indywidualnych uszkodzeniach i zaburzeniach – DO usuwania barier, rewidowania norm społecznych, polityki i wzorców kulturowych oraz promowania wspierającego i dostępnego środowiska;
- OD określania ludzi mianem zależnych lub nie nadających się do pracy-DO podkreślania ich uzdolnień i tworzenia aktywnych form wspierania;
- OD tworzenia warunków ekonomicznych i społecznych dla niewielkiej garstki – DO kreowania przyjaznego, elastycznego świata dla wszystkich;
- OD niepotrzebnej segregacji w edukacji, zatrudnieniu i innych sferach życia-DO integrowania osób z niepełnosprawnościami w normalny nurt życia;
- OD ograniczenia polityki wobec osób z niepełnosprawnościami do kompetencji specjalnych ministerstw- DO włączenia polityki wobec osób z niepełnosprawnościami w całość zadań, za które odpowiedzialność ponosi cały rząd;

Światowa Organizacja Zdrowia określa zdrowie jako „ stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego a nie wyłącznie jako brak choroby”, który jednak nie musi jednak permanentnie człowiekowi towarzyszyć - **na skutek różnych przyczyn nastąpić całkowite lub częściowe, trwale lub czasowe, uszkodzenie organizmu, które sprawia, że mówimy o danej osobie „z niepełnosprawnością / z ograniczoną sprawnością”.**

Zdefiniowanie pojęcia niepełnosprawność jest bardzo trudne, bowiem trudno określić precyzyjnie granice pomiędzy sprawnością a niepełnosprawnością.

W dobie niezahamowanego rozwoju cywilizacji, degradacji środowiska naturalnego wzrasta liczba osób z niepełnosprawnościami .

Dlatego tak ważne jest podjęcie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności, umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom godne życie w społeczeństwie wolnym od barier.

I. Osoby z ograniczoną sprawnością w Polsce – sygnalne dane statystyczne GUS - stan na dzień 31 grudnia 2024

1. Demografia i orzecznictwo osób z niepełnosprawnościami

- dniu 31 grudnia 2024 roku w Polsce było 3,9 mln osób, które posiadały ważne orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności wydane przez PZON lub orzeczenia równoważne;
- Osoby te stanowiły 10,5 % ogólnej liczby ludności;
- Z grupy 3.949.489 osób :
 - 3.010.000 osób posiadało orzeczenia wydane przez PZON (76,2 %)
 - 1.680.091 osób posiadało orzeczenia wydane przez ZUS;
 - 786.241 osób posiadało dwa orzeczenia (PZON i ZUS);
 - 31.621 osób posiadało orzeczenia KRUS wydane przed 1 stycznia 1998 ;
 - 8.661 osób posiadało dwa orzeczenia (PZON i KRUS);
 - 6.160 osób posiadało orzeczenia wydane przez komisję lekarską MON przed 1 stycznia 1998, 1565 osób – dwa orzeczenia (MON oraz PZON), 125 osób posiadało orzeczenia komisji lekarskiej MSWiA;
- Stopnie niepełnosprawności :
 - umiarkowany orzeczono w 41,1% przypadków;
 - znaczny orzeczono w 29,1% przypadków;
 - lekki orzeczono w 24% przypadków;
 - pozostałe orzeczenia były wydane dla dzieci, które nie ukończyły 16 roku życia bez określonego stopnia niepełnosprawności – 5,8%;
- Kobiety stanowiły ponad połowę 53,3 % populacji osób niepełnosprawnych prawnie;
- Najwięcej osób - 555, 7 tys. pozostawało w wieku 70-74 lata ;
- Najwięcej osób z prawnie potwierdzoną niepełnosprawnością zamieszkiwało w województwie śląskim (448,4 tys), najmniej w opolskim(85,6 tys.) ;
- Wskaźnik liczby osób z niepełnosprawnością prawną na 1 tys. ludności był najwyższy w województwie lubuskim i wynosił 160,7 ; najniższy w województwie mazowieckim i wynosił 74;
- Wskaźnik liczby osób z niepełnosprawnością prawną na 1 tys. ludności był najwyższy w Wielkopolsce wynosił 111,8.;
- Najwięcej osób z niepełnosprawnością prawną zamieszkiwało w Warszawie (98,8 tys.) i stanowiły one 2,5 % ogólnej liczby ozn w Polsce;

- Najwyższy wskaźnik w przeliczeniu na 1 tys. ludności odnotowano w gminie Ostrowiec Świętokrzyski (246,6), a najniższy w gminie Długoleka (30);
- Spośród 3.010 tys. osób posiadających orzeczenie wydane przez PZON orzeczenia zawierające
 - jedną przyczynę niepełnosprawności odnotowano u 58,6% osób;
 - dwie przyczyny – u 31,4% osób ;
 - trzy przyczyny – u 10 % osób;’
- Wśród przyczyn wydania orzeczeń w 2024 roku najczęstszymi były;
 - upośledzenie narządu ruchu 1.382,4 tys;
 - choroby układu oddechowego i krążenia- 781,3 tys. ;
 - choroby neurologiczne – 655,2 tys. ;
 - choroby psychiczne – 351,4 tys. ;
 - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu – 270,5 tys. ;
 - choroby układu moczowo-płciowego – 179,9 tys. ;
 - choroby narządu wzroku – 163,5 tys. ;
 - całościowe zaburzenia rozwojowe- 119,6 tys.;
 - upośledzenie umysłowe – 114,3 tys. ;
 - choroby układu pokarmowego- 111,9 tys. ;
 - epilepsja – 68,2 tys. ;
 - inne – 359,4 tys.
- W 2024 roku zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności rozpatrzyły 863,7 tys. spraw dotyczących orzeczeń o niepełnosprawności/ stopniu niepełnosprawności lub wskazaniach do ulg i uprawnień – najwięcej spraw rozpatrzono w województwie śląskim (105,3 tys.) , najmniej w opolskim (19,6 tys);
- Ponad 77% spraw rozpatrzono w terminie powyżej 30 dni (najwięcej w województwie pomorskim – 91,1 %);
- Na dzień 31 grudnia 2024 roku 793.300 osób z orzeczeniami posiadało ważną kartę parkingową (najwięcej takich osób w przeliczeniu na tysiąc osób ludności było w województwie lubuskim - 33,4/ najmniej w woj. Mazowieckim – 13,2);
- W dniu 31 grudnia 2024 roku ważne orzeczenie o stopniu niezdolności do pracy posiadało, 1.680,1 tys. osób;
- Spośród tych osób 43,8% miało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, 22,1% - o całkowitej niezdolności do pracy;
- Kobiety stanowiły 50,6% ogólnej liczby osób z orzeczeniem o stopniu niezdolności do pracy;

- Orzeczenie trwałe posiadało 58,2%osób, okresowe-23,9%, w pozostałych przypadkach brak informacji.

2. Aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami

- Ponad 738 tys. osób zgłoszonych do ubezpieczenia w ZUS w grudniu poinformowało płatników składek o posiadaniu orzeczenia o niepełnosprawności (wydanego przez PZON) lub orzeczenia o stopniu niezdolności do pracy (wydanego przez ZUS).
- Udział orzeczeń osób zgłoszonych w ZUS z poszczególnym stopniem niepełnosprawności wyniósł: lekki- 28%, umiarkowany – 60,4%, znaczny -11,3%;
- W Wielkopolsce wskaźnik osób zgłoszonych do ubezpieczenia wyniósł na dzień 31 grudnia -21,4 osoby z niepełnosprawnościami na 1 tysiąc mieszkańców;
- W badanej populacji przeważały osoby w wieku 50 lat i więcej (60%), najwięcej mężczyzn należało do grupy wiekowej 60-64 lata (19%), natomiast najwięcej kobiet – do grupy wiekowej 55-59 lat (20%);
- Spośród osób zgłoszonych do ubezpieczenia w ZUS 18,1% miało ustalone prawo do renty, a 12,4% do emerytury;
- Ponad połowa osób (55,4%) była zatrudniona z tytułu umowy o pracę , w przypadku 14,8%osób składki zostały opłacone przez jednostkę organizacyjną pomocy społecznej albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Ponadto 7% osób ubezpieczonych wykonywało umowę agencyjną , umowę zlecenie lub umowę o świadczenie usług. Dodatkowo 5,5% stanowiły osoby bezrobotne , które nie pobierały ani zasiłku, ani stypendium.

3. Kształcenie osób z niepełnosprawnościami oraz osób ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi

- W roku szkolnym 2024/2025 w kraju działało 380 przedszkoli specjalnych, do których uczęszczało 8,9 tys. dzieci z niepełnosprawnościami; najwięcej spośród tych dzieci miało ukończone 7 lat (37,1%);
- Wśród dzieci w przedszkolach specjalnych przeważali chłopcy (70,7%);
- W pozostałych przedszkolach i innych placówkach wychowania przedszkolnego przebywało 62,8 tys. dzieci z niepełnosprawnościami , które stanowiły 4,3% ogólnej liczby dzieci;
- Większość dzieci z niepełnosprawnościami (79,4%) uczęszczała do przedszkoli ogólnodostępnych, w tym do przedszkoli integracyjnych 11,4% i do placówek z oddziałami integracyjnymi (9,6%);

- W specjalnych szkołach podstawowych uczyło się 56,9 tys. dzieci; do oddziałów przy szkołach podstawowych ogólnodostępnych uczęszczało 148,9 tys. uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ;
- Łączna liczba dzieci z niepełnosprawnościami, które zostały objęte kształceniem specjalnym na poziomie podstawowym wynosiła 250,8 tys. (6,4 % ogólnej liczby dzieci), z czego 68,8 % stanowili chłopcy;
- W grupie 3,7 tysiąca dzieci nauczanych indywidualnie było 45,8% dzieci z niepełnosprawnościami ;
- W roku szkolnym 2024/25 funkcjonowało 351 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla uczniów którzy posiadali orzeczenie o potrzebie kształcenia wydane ze względu na niepełnosprawność;
- Spośród 22,7 tys. dostępnych miejsc wykorzystano 43,5%; osoby z niepełnosprawnością intelektualną stanowiły 53,2% wychowanków, dzieci i młodzież z niepełnosprawnością sprzężoną stanowiły 29,4% , niesłyszący i słabosłyszący – 4,7%, niewidomi i słabowidzący- 3,1%. ;
- W dniu 30 września 2024 roku funkcjonowało 191 ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych na 8,3 tys. miejsc, z których 74,7 % było wykorzystanych . Wychowankowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi – 3,5 tys. , wychowankowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim – 2,5 tys.
- Największą część szkół specjalnych stanowiły te, które oferowały przygotowanie do konkretnego zawodu: szkoły specjalne przysposabiające do pracy i specjalne szkoły branżowe 1 stopnia;
- Wszystkie szkoły specjalne kształciły 31,5 tys. osób, w a oddziałach w szkołach ogólnodostępnych uczyło się 42,4 tys. uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi , w tym: 45,6% uczniów w oddziałach przy liceach ogólnokształcących; 32,3% uczniów w oddziałach przy technikach, 21% uczniów w oddziałach przy branżowych szkołach I stopnia;
- Łączna liczba dzieci i młodzieży objętej kształceniem specjalnym na poziomie ponadpodstawowym wynosiła 73,8 tys. osób i stanowiła 4,1 % ogólnej tej liczby;
- Do szkół policealnych uczęszczało 256 uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- W dniu 31 grudnia 2024 roku w uczelniach kształciło się 23,5 tys. studentów z niepełnosprawnościami (1,9% ogólnej liczby studentów);
- W 2024 roku 5,3 tys. absolwentów z niepełnosprawnościami uzyskało dyplomy ukończenia studiów (1,8 % ogólnej liczby absolwentów); wśród doktorantów 2,3% stanowili osoby z niepełnosprawnościami

4. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych

- Obszar kultury: na blisko 10 tysięcy podmiotów działających w obszarze kultury 5,5 tysięcy posiadało udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami; najczęściej przystosowań było w kinach (90,7%) a najmniej w bibliotekach publicznych (51,3%);
- W 2024 roku odsetek budynków przystosowanych do potrzeb osób ozn, w których funkcjonowały centra, kluby i świetlice wyniósł 60,6%
- Obszar opieki zdrowotnej: spośród 27,3 tys. przychodni i praktyk lekarskich 91,1% przychodni i praktyk lekarskich 91,1% posiadało jakiegokolwiek udogodnienia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami , najczęściej było przystosowanych toalet (78,7%), pochylnie, platformy, windy (65%) , posadzki antypoślizgowe (35,9%) najmniej udogodnień dla osób niedosłyszących i niesłyszących (4,1%), w 8,9% podmiotów brakowało jakichkolwiek udogodnień;
- Obszar pasażerki transport drogowy – na dzień 31 grudnia 2024 roku komunikacja miejska w Polsce dysponowała 12512 autobusami i 3026 tramwajami, odsetek autobusów przystosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnościami wyniósł 97,6%, a tramwajów 57,5%

II. Ogólnopolskie badanie POTRZEB osób z niepełnosprawnościami¹

- Globalny wskaźnik jakości życia będący uśrednioną wartością wskaźników cząstkowych przyjął wartość 38,5 pkt. na możliwe 100.
- Najniższe wartości wskaźnik jakości życia osiąga dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (24,5 pkt) oraz dla osób chorujących psychicznie (31,2 pkt).
- Na ogólny wskaźnik jakości życia składał się z jednej strony **dość wysoki poziom wsparcia ze strony najbliższych (61,8 pkt)**, oraz na średnim **poziomie wskaźnik warunków mieszkaniowych (44,2 pkt)**. Z drugiej strony globalną ocenę jakości życia obniżają **bardzo niskie wskaźniki aktywności edukacyjnej (18,2 pkt)**, **aktywności zawodowej (34,2 pkt)** oraz subiektywny wskaźnik dobrostanu psychicznego (35,0 pkt). Wskaźnik sytuacji dochodowej sytuował się na poziomie 37,7 pkt.
- Żeby lepiej zobrazować sytuację osób z niepełnosprawnościami przyjęto, iż wartość wskaźników poniżej 20 pkt oznacza skrajnie złą sytuację w danym obszarze, zaś wartość powyżej 81 pkt – skrajnie dobrą sytuację. Pomiędzy tymi wartościami wydzielono jeszcze dwa segmenty o umiarkowanie dobrej (wynik na wskaźniku w przedziale 61-80 pkt) i umiarkowanie złej sytuacji w danym obszarze (wynik na wskaźniku w przedziale 21-40 pkt) oraz środkowy przedział wskazujący na sytuację średnią – nie dającą się zaklasyfikować jako sytuacja dobra bądź zła. Analiza tak wyróżnionych segmentów

¹ Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych realizowane w okresie styczeń –kwiecień 2017 roku na zlecenie PFRON

pokazuje, że w populacji osób z niepełnosprawnościami w ogóle nie ma osób plasujących się w najwyższym segmencie wskaźnika, zaś udział % osób o umiarkowanie dobrej wartości wskaźnika jest także niewielki (8% dla całej populacji) i zawiera się w przedziale od 1% dla osób z niepełnosprawnością intelektualną do 12% dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

- **Obszarami o zdecydowanie największej skali „deprywacji” był obszar aktywności edukacyjnej** (74% badanych plasowało się w dwóch dolnych segmentach tego wskaźnika, w tym 61% w najniższym) oraz wskaźnik aktywności zawodowej (59% populacji plasował się w dwóch najniższych segmentach, w tym 50% w najniższym).
- Wskaźnik jakości życia przyjmuje wyższą wartość średnią wśród osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (39,8 pkt) w stosunku do osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym (35,2 pkt), a także wśród osób bez sprzężeń (39,6 pkt) w stosunku do osób, w przypadku których orzeczono niepełnosprawność sprzężoną (34,3 pkt).
- **Osoby z niepełnosprawnościami stanowili grupę silnie zagrożoną wykluczeniem społecznym, biedą i ubóstwem.** Według danych z badania „Stan zdrowia ludności Polski w 2023 r. w stosunku do ogółu ludności osoby z niepełnosprawnością częściej zaliczają się do trzech niższych grup dochodowych, znacznie rzadziej natomiast osiągają dochody z najwyższej grupy.
- W Polsce w dużej mierze to sieć krewniacza osoby niesamodzielnej stawia czoła ryzyku niedożywności w starości i wynikającym z tego potrzebom opiekuńczym niesamodzielnych seniorów. Postrzeganie ról członków rodziny jest tradycyjne, a system opieki długoterminowej opiera się w głównej mierze właśnie na opiece domowej².
- Według badania EUROFAMCARE , w Polsce **opiekunami nieformalnymi osób zależnych są najczęściej kobiety.** W badaniu oszacowano liczbę opiekunów nieformalnych w Polsce na ok. 2 mln osób. Tezę o zjawisku feminizacji roli opiekuna nieformalnego potwierdzają również liczne badania m.in. te zrealizowane przez ROPS. Jak wynika z badania „Pogłębione studium usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych. Środowiskowa opieka formalna i nieformalna” z 2023 roku, funkcję opiekuna nieformalnego najczęściej pełniły kobiety (67%), których podopiecznymi częściej były również kobiety (61,4%).
- Za Zofią Szwedą-Lewandowską, opiekę nad osobami starszymi niesamodzielnymi w ramach rodziny sprawują najczęściej osoby w wieku 45-64 lat. W literaturze przedmiotu ta generacja opiekunów nazywana jest *sandwich generation*. Określenie to nawiązuje do sytuacji społecznej osób, znajdujących się pomiędzy dwoma generacjami: swoich dzieci, które mogą potrzebować pomocy przy swoich dzieciach, swoich rodziców, którzy wymagają pomocy i wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

² „Pogłębione studium usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych . Środowiskowa opieka formalna i nieformalna” ROPS Poznań 2017

Zasoby³

- W Województwie Wielkopolskim w 2024 roku funkcjonowało 19 **domów pomocy społecznej** dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, 10 dla osób przewlekle psychicznie chorych, 1 dla osób niepełnosprawnych fizycznie – łącznie dysponowały one na dzień 31 grudnia 2.751 miejscami, w ciągu roku skorzystały z nich 2773 osoby (↑ o 81 osób), w kolejnym 2025 roku obserwowany był wzrost liczby miejsc oraz wzrost liczby korzystających z tej oferty wsparcia. Mimo to na miejsce ww. typach placówek oczekiwało nadal 129 osób, w tym 2 do DPS-u dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie /

w Powiecie Wągrowieckim w funkcjonuje tylko jeden ponadgminny dom pomocy społecznej dla 60 osób w podeszłym wieku, z całodobowych usług opiekuńczych skorzystało w 2024 roku – 71 osób, w 2025 – 75 osób.

- Według sprawozdania MRiPS-06 w 2024 roku w Wielkopolsce funkcjonowało 78 środowiskowych domów samopomocy (↑ o 1), które udzieliły wsparcia 2 963 os. (↑ o 60 os.) oraz 1 klub samopomocy dedykowany tej grupie (15 osób skorzystało z takiego wsparcia w gminie Kleszczewo). Ponad 62% ŚDS prowadzonych było przez jednostki samorządu terytorialnego, pozostałe przez inne podmioty działające na ich zlecenie. Łączna liczba gminnych środowiskowych domów samopomocy wyniosła 48 , natomiast powiatowych 30/

na terenie Powiatu Wągrowieckiego funkcjonowały dwa 2 gminne środowiskowe domy samopomocy – w Wągrowcu (prowadzony na zlecenie gminy przez ngo) oraz w Gołańczy (prowadzony przez jst) dysponujące w roku 2024 -60 miejscami, w 2025 – 65.

- W Województwie Wielkopolskim w 2024 roku działało 89 warsztatów terapii zajęciowej, które udzieliły terapii zajęciowej 3 261 osobom z ograniczoną sprawnością (↑ o 33 os.). Według danych z OZPS, łączny koszt prowadzenia i utrzymania warsztatów w 2024 roku wyniósł 119 937 297 złotych, co oznacza wzrost o 14,2% w stosunku do roku poprzedniego. Z danych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wynika, że w opisywanym roku sprawozdawczym WTZ opuściło 151 osób, przy czym co dziesiąta z uwagi na podjęcie zatrudnienia (15 osób)/

w Powiecie Wągrowieckim - w roku 2024 i 2025 funkcjonowały dwa 35 miejscowe wtz prowadzone na zlecenie powiatu przez ngo - w Wągrowcu i w Gołańczy). W roku 2024 wtz opuściły 4 osoby, w tym 1 została zaktywizowana zawodowo, w roku 2025 – 3 osoby, żadna nie trafiła na rynek pracy.

- Liczba placówek środowiskowego wsparcia na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat pozostaje na tym samym poziomie (z niewielkimi wyjątkami utworzenia 1-2 podmiotów (WTZ, ŚDS), w okresie kilku ostatnich lat, co w skali 226 gmin, 31 powiatów i 4 miast na prawach powiatu jest bardzo małą zmianą). Okres tworzenia infrastruktury środowiskowej dla osób z niepełnosprawnościami i intensywnych zmian w tym obszarze miał miejsce na początku lat 90 XX w., nigdy później zmiany nie miały aż tak

³ Dane pochodzą ze sprawozdawczości resortowej: MRPiPS-03 oraz oceny zasobów pomocy społecznej Wielkopolski za rok 2024

intensywnego i rewolucyjnego charakteru. Funkcjonujące w powiecie wągrowieckim placówki wsparcia środowiskowego tworzone były na początku lat 90-tych.

- W Wielkopolsce funkcjonowało 9 zakładów aktywności zawodowej: w Żerkowie, Pile, Liskowie, Koźminie Wlkp., Książenicach, Gołaszewie, Słupcy, Leonowie i Posadzie. Według sprawozdania z działalności zakładów aktywności zawodowej w 2024 roku, wielkopolskie ZAZ na koniec roku zatrudniały 581 osób niepełnosprawnych (341 osoby w stopniu znacznym, 240 osoby w stopniu umiarkowanym)²³.

Funkcjonujący na terenie powiatu wągrowieckiego - prowadzony przez miasto i gminę Mięścisko ZAZ Gołaszewo daje zatrudnienie 45 osobom, w tym 34 niepełnosprawnym.

- W roku 2024 na terenie województwa wielkopolskiego w zasobach gmin i powiatów znajdowały się **184 mieszkania treningowe i wspomagane** (↑ o 21 mieszkań), z czego 76 to mieszkania treningowe, a 108 – wspomagane. W roku oceny skorzystało z nich łącznie 520 osób (↑ o 73 os.).

Funkcjonujące w powiecie wągrowieckim mieszkania treningowe dedykowane są usamodzielnianym podopiecznym pieczy zastępczej, a ich organizacja oraz lokalizacja uniemożliwia przyjęcie osób z niepełnosprawnościami.

- W 2024 roku usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowało 118 gmin – 52,2% spośród wszystkich wielkopolskich gmin (w 2023 roku – 123 gminy, 54,4% wielkopolskich gmin). Liczba korzystających z usług wyniosła 1 288 os. (↓ o 29 os.), średnio na 1 osobę przypadało ok. 21,5 godzin usług w miesiącu (w 2023 roku 24,3 godzin, w 2020 roku ok. 29 godzin). W ciągu całego 2024 roku zrealizowano 332 513 godzin usług, w tym zakresie nastąpił spadek w stosunku do 2023 roku o 9,6%. Od 2020 roku obserwowany jest systematyczny spadek średniej liczby godzin w przeliczeniu na jedną osobę korzystającą ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, co ma związek ze spadającą liczbą godzin świadczenia i rosnącymi kosztami tych usług. W 2024 roku na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi wydatkowano 26 554 273 zł i w stosunku do 2023 roku nastąpił wzrost wydatków na ten cel o 29,5%. W 2024 roku 1 godzina specjalistycznej usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi kosztowała 79,85 zł (w 2023 roku 55,7 zł).

Na terenie Powiatu Wągrowieckiego w roku 2024 usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane były przez 3 gminy;

- W 2024 roku w Wielkopolsce 12 963 os. (↑ o 144 os.) skorzystały z 3 777 227 godzin usług opiekuńczych (↓ 109 230 godz.), na które wydatkowano 142 264 891 zł (↑ 17 414 063 zł). 3% populacja tej grupy - 388 os. (↑ o 33 os.) skorzystała ze specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2024 roku spośród 3 777 227 godz. usług opiekuńczych, niecałe 2% stanowiły usługi specjalistyczne (73 204 godziny);
- Wdrażane pilotażowo, finansowane w ramach WRPO 2014 + Środowiskowe Centra Zdrowia Psychicznego (ŚCZP) nie funkcjonowały w Wielkopolsce w roku 2024;
- Opieka wytchnieniowa – program wspierający członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad: dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,

osobami niepełnosprawnymi posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytechnieniowej - w 2024 roku wnioski 137 wielkopolskich samorządów zostały wsparte na łączną kwotę 19 267 722,00 złotych/ na terenie powiatu wągrowieckiego zadanie realizowane było w gminach miejskiej i wiejskiej Wągrowiec, Wapno, Damasławek , Gołańcz i Skoki ;

- W roku 2024 w ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami w sprawozdaniach powiatowych uwzględnione zostały następujące formy wsparcia: pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, turnusy rehabilitacyjne, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki, dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika oraz działania realizowane w ramach programu „[Aktywny samorząd](#)” o łącznej wartości **193.563.718 zł / w Powiecie Wągrowieckim wydatkowano 2.221.740,11 zł ;**
- Najliczniejsza grupa osób z niepełnosprawnościami, tj. 119193 os. (↑ o 1 396 os.) skorzystała z pomocy w zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Kwota dofinansowania na realizację tego zadania w 2024 roku wyniosła 16 603 460 zł (↑ o 7 345 395 zł)/ **w Powiecie Wągrowieckim wydatkowano 863.958,62 zł ;**
- Liczna grupa osób z niepełnosprawnościami (13 398 os.) skorzystała również z dofinansowania 257 imprez (↑ o 20) w ramach zadania: dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki./ **w Powiecie Wągrowieckim 1 wydarzenie;**
- Ze wsparcia w postaci turnusów rehabilitacyjnych skorzystało 9 945 Wielkopolan (↑ o 1 943 os.), na łączną kwotę 18 183 171 zł (↑ o 5 298 719 zł). Z kolei pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się udzielona została 3 031 os., (↑ o 540 os.) w wysokości 16 603 460 zł (↑ o 3 553 624 zł)/ **w Powiecie Wągrowieckim analogicznie udzielono wsparcia w wysokości 668.896 zł;**
- W ramach programu „Aktywny samorząd” w 2024 roku 6 623 osobom z niepełnosprawnościami(↓ o 2 041 os.)udzielono łącznie 3 855 świadczeń (↑ o 736 świadczeń) na kwotę 22 753 128 zł (↑ o 933 347 zł. **w Powiecie Wągrowieckim wydatkowano 687.786,61 zł ;**
- **W roku 2025 do PZON wydał 1836 orzeczeń o ustaleniu/odmowie stopnia niepełnosprawności/niepełnosprawności:** w tym 1607 orzeczeń z określeniem stopnia niepełnosprawności u osób dorosłych (stopień znaczny – 287 orzeczenia; umiarkowany – 497 orzeczeń; lekki – 559 orzeczeń),
 - w tym 191 osobom dorosłym wydano orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych,
 - w tym 71 osobom dorosłym wydano orzeczenie o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności, oraz 229 orzeczeń o niepełnosprawności małoletnim do 16 roku życia
 - w tym 192 dzieciom wydano orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych,
 - w tym 36 dzieciom wydano orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych
 - w tym 1 dziecku wydano orzeczenie o odmowie ustalenia niepełnosprawności.
 - w tym: obywatelom Ukrainy wydano: 4 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dorośli, 4 orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych dzieci; oraz 1 legitymację dla osoby niepełnosprawnej.

Złożono 409 odwołań od wydanych orzeczeń

Tab. Liczba wydanych orzeczeń w PZON Wągrowiec w latach 2014-2025

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Osoby powyżej 16 roku życia	1676	1695	1510	1475	1440	1559	1325	1472	1469	1608	1471	1607
Dzieci do 16 roku życia	303	272	193	158	158	192	163	153	144	181	182	229

Potrzeby

W Polsce nie funkcjonuje jeden rejestr danych z dokładną liczbą osób z niepełnosprawnościami. Z tego samego spisu wynika, że liczba osób z niepełnosprawnością oscyluje w granicach 15% w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wielkopolskiego (3 504 579 osób).

Analiza danych publikowanych przez GUS wskazuje, że niepełnosprawność jest czynnikiem zwiększającym ryzyko ubóstwa. Stopa skrajnego ubóstwa w gospodarstwach domowych bez osób z niepełnosprawnością wyniosła około 6,1%, przy czym w gospodarstwach, w których w skład wchodziła przynajmniej jedna osoba z niepełnosprawnością wynosiła już około ok. 9%. Stan niedostatku oraz niepełnosprawność utrudnia korzystanie z różnych usług, w tym profilaktyki i opieki, które są dostępne na rynku publicznym i prywatnym.

Ponadto choroba i niepełnosprawność (24,8%) są jednymi z głównych przyczyn bierności zawodowej osób w wieku produkcyjnym w Polsce. W czerwcu 2023 roku niepełnosprawne osoby pracujące stanowiły 3,4% ogólnej liczby pracujących, których głównym miejscem pracy są średnie i duże przedsiębiorstwa.

Na podstawie badania zrealizowanego przez PFRON⁴ wyróżnić można **trzy rodzaje potrzeb, wskazane przez więcej niż 15% badanych osób z niepełnosprawnościami:**

- **potrzeby w obszarze mieszkalnictwa i samodzielnego życia (17%)** – w szczególności pomoc asystenta lub pielęgniarki w codziennych czynnościach, dostosowanie mieszkania do indywidualnych potrzeb danej osoby z niepełnosprawnością. Potrzeby w tym obszarze były najbardziej istotne dla osób z niepełnosprawnością ruchową (25%) oraz dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (23%). O ile w przypadku osób z niepełnosprawnością narządu ruchu znaczenie miało tu przede wszystkim dostosowanie mieszkania do indywidualnych potrzeb osoby z niepełnosprawnością oraz posiadanie mieszkania na niższej kondygnacji lub na parterze, o tyle w przypadku osób z niepełnosprawnością intelektualną kluczowa w tym obszarze była pomoc asystenta w wykonywaniu codziennych czynności, odciążenie opiekunów, a także czasowe ich zastąpienie

⁴ „Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych” zrealizowane w okresie styczeń-kwiecień 2017 na zlecenie PFRON

umożliwiający opiekunowi podjęcie pracy zawodowej choćby w niewielkim wymiarze lub po prostu odpoczynek;

- **potrzeby związane z przyrządami, urządzeniami lub technologiami** (16%) – m.in. sprzęt ortopedyczny lub optyczny, sprzęt umożliwiający/poprawiający słyszenie oraz sprzęt komputerowy, ale też różnego rodzaju urządzenia dnia codziennego pomagające niwelować ograniczenia związane z niepełnosprawnością. Ten obszar najważniejszy okazał się dla osób z dysfunkcją wzroku (24%), dysfunkcją słuchu (20%) oraz z niepełnosprawnością ruchową (15%). We wszystkich tych przypadkach wyższe odsetki odnotowano wśród osób mających znaczny stopień niepełnosprawności.;
- **potrzeby związane z transportem i przemieszczaniem się** (16%) – głównie likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, ale też przystosowanie środka transportu szczególnie ważne są dla osób z dysfunkcją ruchu (25%), a także z dysfunkcją wzroku (14%);

Mniej niż 15 % respondentów wskazało:

- **potrzeby w obszarze rehabilitacji fizycznej** zostały wskazane przez 9% badanych. Przy czym obszar ten jest szczególnie ważny dla osób z niepełnosprawnością ruchową (14% wskazań);
- dla osób z niepełnosprawnością umysłową bardzo ważny jest też **coroczny udział w turnusach rehabilitacyjnych** (5%);
- **obszar komunikacji**, w którym potrzeby wskazało 7% osób z niepełnosprawnościami, jest szczególnie ważny dla osób z niepełnosprawnością wzrokową (17%) oraz słuchową (15%). Osoby z niepełnosprawnością wzrokową wskazywały tu głównie na potrzeby związane z dostosowaniem komunikacyjnym przestrzeni publicznej – sygnalizacja dźwiękowa w przestrzeni publicznej, odpowiednie dostosowanie dokumentów i dostępnych materiałów w przestrzeni publicznej (większy druk, możliwość powiększenia, użycie alfabetu Braille’a). Osoby z niepełnosprawnością słuchową wskazywały tu głównie na potrzebę zapewnienia tłumacza migowego w przestrzeni publicznej;
- **potrzeby związane z obszarem pracy zawodowej**, wskazane przez 6% badanych, szczególnie ważne w wypowiedziach spontanicznych okazały się dla osób chorujących psychicznie (11%). Wskazywano tu głównie na dostęp do jakiegokolwiek pracy, bez względu na jej rodzaj i dopasowanie do kwalifikacji, a także na warunki pracy dostosowane do możliwości osoby z niepełnosprawnością – głównie brak stresu, częstsze przerwy, wyrozumiałość dla okresowych niedyspozycji;
- 6% badanych wskazało także na **potrzeby związane z obszarem opieki zdrowotnej** – z dostępem do służby zdrowia, odpowiednich nowoczesnych leków, łatwiejszej dostępności specjalistów. Obszar ten szczególnie ważny jest dla osób chorujących psychicznie (13%) z uwagi na potrzebę regularnego kontaktu z psychiatrą, a także ciągłego zażywania leków. Opiekunowie osób z niepełnosprawnością intelektualną wskazywali tu bardzo ważną w ich przypadku możliwość obsługi poza kolejnością;
- również dla 6% badanych, szczególnie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (15%) oraz osób z niepełnosprawnością psychiczną (12%) ważne okazały się działania nakierowane **na włączenie, integrację ze społeczeństwem**, takie jak akcje

informacyjno-promocyjne kształtujące dobre nastawienie społeczne do OzN: życzliwość, wyrozumiałość oraz akceptację, kontakty z innymi ludźmi, gronem przyjaciół, rówieśników, a także (szczególnie istotne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną) posiadanie własnej rodziny i miłość;

- **potrzeby finansowe**, głównie pomocy finansowej bez specjalnego przeznaczenia spontanicznie wskazało 8% badanych. Częściej niż wśród osób z innymi niepełnosprawnościami potrzeby te pojawiały się wśród osób z niepełnosprawnością umysłową (12%), a także psychiczną (8%) oraz słuchową (8%);
- w badaniu „*Pogłębione studium usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych. Środowiskowa opieka formalna i nieformalna*”, **opiekunowie nieformalni niezależnie od wieku wskazywali na konsekwencje natury psychicznej wynikające z nadmiernego obciążenia obowiązkami opiekuńczymi**. Opiekun nieformalny może być narażony na doświadczanie negatywnych zjawisk, do których można zaliczyć, np. wypalenie opiekuńcze czy syndrom opiekuna, co w konsekwencji może doprowadzić do pogorszenia jego stanu zdrowia;
- **co trzeci opiekun nieformalny oczekuje wsparcia usługowego, pomocy przy sprawowaniu opieki nad seniorem (najczęściej opiekunowie osób zupełnie niesprawnych)** oraz wsparcia finansowego (najczęściej opiekunowie osób sprawnych).
- **opiekunowie rodzinni osób z niepełnosprawnościami** są grupą, która doświadcza deprivacji potrzeb. Zwraca się uwagę na konieczność wsparcia wytchnieniowego dla tej kategorii społecznej oraz szkoleń z zakresu opieki, radzenia sobie z negatywnymi emocjami, wsparcia psychologicznego. Ta grupa narażona jest w szczególności na doświadczanie syndromu wypalenia opiekuńczego.

IV. Rekomendacje dla Powiatowego Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do roku 2030

Przyjęcie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zobowiązującej jednostki samorządu powiatowego do opracowania i realizacji, zgodnych z Powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych - powiatowych programów działań w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej, zatrudniania oraz przestrzegania praw osób z niepełnosprawnościami.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami do roku 2030 jest dokumentem służącym realizacji założeń polityki społecznej w Powiecie Wągrowieckim.

Program jest komplementarny ze strategiami i programami dotychczas realizowanymi w powiecie, zakłada kontynuację dotychczas realizowanych zadań oraz wyznacza nowe obszary do realizacji.

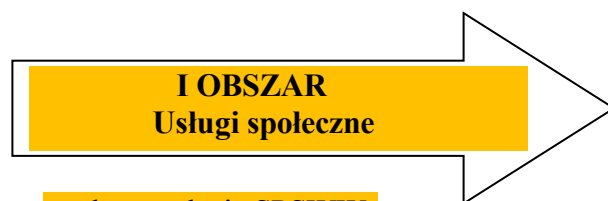
Program jest w pełni zgodny z ogólnopolskimi dokumentami strategicznymi tj.

- Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych uchwaloną 1 sierpnia 1997 roku;
- Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych ratyfikowaną w 2012 roku;
- Krajową Strategią na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2020-2030;

oraz

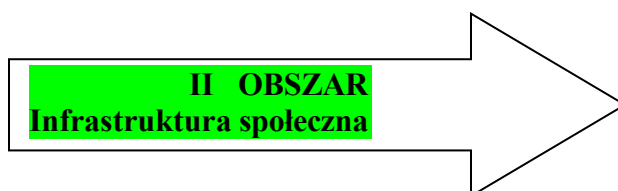
- **STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ DLA WIELKOPOLSKI do roku 2030**

rekomendującą jako priorytetowe działania w ramach **5 OBSZARÓW STRATEGICZNYCH** :

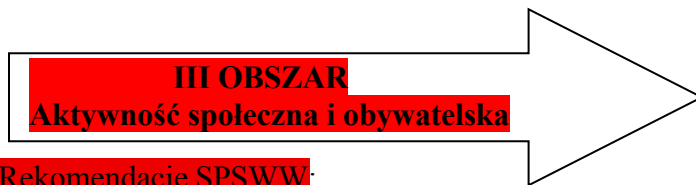
rekomendacje SPSWW:

- rozwój usług umożliwiających osobom z ograniczoną sprawnością prowadzenie aktywnego i niezależnego życia w dotychczasowym środowisku lokalnym (dienne domy pomocy, usługi teleopieki, usługi asystenckie);
- zapewnienie dostępności i poprawa jakości usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) w miejscu zamieszkania;
- zapewnienie dostępności usług całodobowych w środowisku najbardziej zbliżonym do rodzinnego;
- tworzenie oferty usług dla opiekunów nieformalnych (między innymi opieka wytchnieniowa, podnoszenie kompetencji opiekuńczych, przeciwdziałanie wypaleniu opiekunów);
- zapewnienie dostępności usług terapeutycznych dla osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów;
- zapewnienie dostępności usług wsparcia społecznego dla osób w kryzysach psychicznych

rekomendacje SPSWW:

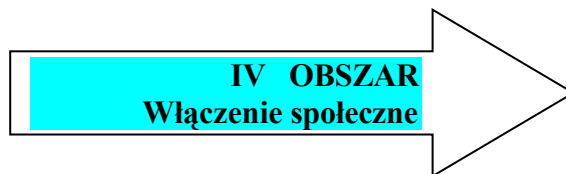
- rozwój systemu mieszkań ze wsparciem dostosowanych do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością (chronionych, wspomaganych, treningowych, komunalnych, TBS i na otwartym rynku);
- zapewnienie miejsc opieki całodobowej;
- zapewnienie miejsc opieki wytchnieniowej (m.inn. dom krótkiego pobytu);
- zapewnienie dostępności miejsc rehabilitacji społecznej (m.in. śds);
- zapewnienie dostępności miejsc terapii zajęciowej, rehabilitacji społeczno-zawodowej (m.in. WTZ, ZAZ);
- tworzenie miejsc pracy dla osób z ograniczoną sprawnością (m.in. w przedsiębiorstwach społecznych);
- wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego.

III OBSZAR
Aktywność społeczna i obywatelska

Rekomendacje SPSWW:

- wspieranie inicjatyw na rzecz osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów (m.in. uwzględnienie metody OSL - organizowanie społeczności lokalnej);
- wspieranie rozwoju NGO/PES/PS działających na rzecz osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów;
- włączanie działań z zakresu wsparcia osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów w tematykę otwartych konkursów ofert na poziomie jst;
- rozwój wolontariatu osób z ograniczoną sprawnością i na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- propagowanie pozytywnych wzorców zaangażowania na rzecz osób z ograniczoną sprawnością w lokalnej społeczności;
- wspieranie powstawania grup samopomocowych wśród osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów;
- kreowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku osób z ograniczoną sprawnością oraz pełnionych przez nich ról (w szczególności osób z zaburzeniami psychicznymi)

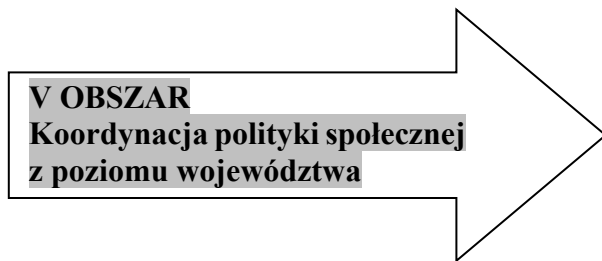

IV OBSZAR
Włączenie społeczne

Rekomendacje SPSWW:

- wspieranie realizacji programów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób z ograniczoną sprawnością (z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego);
- wspieranie systemu poradnictwa dla osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie programów aktywizacji opiekunów osób z ograniczoną sprawnością;

- rozwój programów/inicjatyw/działań służących powstawaniu zindywidualizowanej i zróżnicowanej oferty wsparcia społecznego dla osób z ograniczoną sprawnością ;
- wspieranie programów zatrudniania osób z ograniczoną sprawnością (np. przygotowanie i tworzenie miejsc pracy, zatrudnienie wspierane/ wspomagane);
- wspieranie budowy systemu zabezpieczenia finansowego i mieszkaniowego dorosłych osób z ograniczoną sprawnością.

rekomendacje SPSWW:

- monitorowanie sytuacji społeczno-demograficznej osób z ograniczoną sprawnością i ich opiekunów;
- planowanie strategiczne i tworzenie/wdrażanie programów na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- koordynację regionalnego systemu rehabilitacji społeczno-zawodowej w ZAZ;
- wspieranie działań zmierzających do budowy kompleksowego systemu wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi na poziomie SWW;
- nadawanie priorytetu politycznego i strategicznego/rzecznictwo rozwiązań prawnych adekwatnych dla osób z ograniczoną sprawnością;
- tworzenie /wdrażanie/upowszechnianie nowych narzędzi i modeli pracy odpowiadających na aktualne wyzwania dotyczące sytuacji osób z ograniczoną sprawnością;
- promowanie i wdrażanie innowacji społecznych na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie działań zmierzających do budowy kompleksowego systemu wsparcia osób z ograniczoną sprawnością;
- tworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń dla podmiotów działających na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie planowania strategicznego na poziomie samorządów lokalnych uwzględniające potrzeby osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie jst w koordynacji i organizacji usług na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie potencjału podmiotów i kompetencji pracowników działających na rzecz osób z ograniczoną sprawnością;
- wspieranie dostosowywania infrastruktury do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością

V. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki działań POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI DO ROKU 2030

CEL GŁÓWNY:

Powiatowy Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do roku 2030 stwarza warunki dla powstawania nowych oraz rozwijania / doskonalenia istniejących obszarów

- *aktywności społecznej,*
- *edukacji włączającej,*
- *rehabilitacji społecznej,*
- *rehabilitacji zawodowej,*
- *przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu*

dedykowanych mieszkańcom Powiatu Wągrowieckiego z ograniczoną sprawnością.

CELE SZCZEGÓŁOWE mają charakter interdyscyplinarny i dotyczą w szczególności obszarów funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami tj.

CEL I Poprawa jakości funkcjonowania socjalnego

CEL II Zwiększenie dostępności do różnych form rehabilitacji

CEL III Zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób z ograniczoną sprawnością w życiu społecznym;

CEL IV Optymalizacja poziomu usług edukacyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży z ograniczoną sprawnością;

CEL V Zwiększenie aktywności zawodowej osób z ograniczoną sprawnością ;

CEL VI Podniesienie świadomości społecznej z zakresu praw i uprawnień osób z ograniczoną sprawnością ;

CEL VII Utrzymanie i wzmocnienie współpracy jednostek Powiatu Wągrowieckiego z lokalnymi instytucjami /jednostkami/organizacjami działającymi na rzecz osób z ograniczoną sprawnością

Kierunki działań w ramach VII celów szczegółowych w ujęciu tabelarycznym

Nr celu	NAZWA CELU SZCZEGÓLOWEGO	Kierunki działań
CEL I	Poprawa jakości funkcjonowania socjalnego osób z niepełnosprawnościami	<p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>partycypację powiatu w programach celowych PFRON mających na celu likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami, w szczególności:</u> <ol style="list-style-type: none"> a) likwidację barier transportowych, b) likwidację barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, c) likwidację barier funkcjonalnych, d) pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, e) pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie średnim i wyższym; f) pomoc w zakupie nowoczesnych technologii i oprzyrządowania ułatwiającego funkcjonowanie społeczne i zawodowe 2) <u>partycypację powiatu w obszarze programów celowych PFRON mających na celu wyrównanie szans osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej, w szczególności:</u> <ol style="list-style-type: none"> a) likwidację barier w budynkach użyteczności publicznej tj. zakłady opieki zdrowotnej, urzędy, placówki edukacyjnych, rehabilitacyjne, opieki dziennej w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, b) tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych, c) likwidację barier transportowych (zakup samochodów i mikrobusów przystosowanych do przewozu osób na wózkach inwalidzkich), d) pozyskanie dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. 3) <u>dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób mających trudności w po-</u>

		<p><u>ruszaniu się ;</u></p> <p>4) <u>dofinansowanie likwidacji barier technicznych;</u></p> <p>5) <u>dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się;</u></p> <p>6) <u>tworzenie warunków umożliwiających korzystanie przez osoby z niepełnosprawnościami z usług asystentek w miejscu zamieszkania;</u></p> <p>7) <u>tworzenie warunków umożliwiających zapewnienie możliwości korzystania z opieki wytchnieniowej przez opiekunów osób z niepełnosprawnościami; w tym tworzenie warunków dla organizacji turystyki wytchnieniowej;</u></p> <p>8) <u>tworzenie warunków do powstawania mieszkań treningowych i chronionych dla osób z niepełnosprawnościami</u></p>
CEL II	Zwiększenie dostępności osób z niepełnosprawnościami do różnych form rehabilitacji	<p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <p>1) <u>udzielanie dofinansowań do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, w szczególności dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami oraz osób aktywnych zawodowo</u></p> <p>2) <u>dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych</u></p> <p>3) <u>dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjnych, w szczególności osobom fizycznym w warunkach domowych;</u></p> <p>4) <u>uczestnictwo powiatu w projektach i programach dedykowanych aktywizacji społecznej lub zawodowej osób z niepełnosprawnościami mieszkańców powiatu;</u></p>
CEL III	Zwiększanie aktywności i uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym	<p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <p>1) <u>dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych,</u></p> <p>2) <u>dofinansowanie do wydarzeń turystycznych i rekreacyjnych wspierających aktywność osób z niepełnosprawnościami w tych dziedzinach ;</u></p> <p>3) <u>finansowanie kosztów uczestnictwa mieszkańców powiatu wągrowieckiego z niepełnosprawnościami w Warsztatach Terapii Zajęciowej ;</u></p> <p>4) <u>wspieranie rozwoju zainteresowań i uzdolnień osób z niepełnosprawnościami , wykorzystanie talentów i potencjału artystycznego;</u></p>

		5) <u>partycypacja w projektach mających na celu podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób z niepełnosprawnościami oraz ich integrację ze środowiskiem</u> .
CEL IV	Optimalizacja poziomu usług edukacyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	<p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>doskonalenie metod diagnozy, terapii, a także rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami;</u> 2) <u>prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć dla dzieci i ich rodzin;</u> 3) <u>szkolenia w zakresie wspomagania rozwoju uczniów z niepełnosprawnościami;</u> 4) <u>prowadzenie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami;</u> 5) <u>wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny dziecka z ograniczoną sprawnością ;</u> 6) <u>prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami , rodziców i nauczycieli.</u>
CEL V	Zwiększanie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami	<p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>promowanie i wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy;</u> 2) <u>promowanie i wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy ;</u> 3) <u>aktywizację osób niepełnosprawnych poprzez dostępne usługi i instrumenty rynku pracy (podnoszenie kwalifikacji zawodowych, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, zwiększenie liczby miejsc pracy poprzez finansowanie zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, umów stażowych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, samo zatrudnienie, tworzenie spółdzielni socjalnych);</u> 4) <u>organizację praktyk dla wszystkich uczestników warsztatów terapii zajęciowej oraz intensyfikację działań w zakresie nabywania umiejętności niezbędnych dla podjęcia pracy zarobkowej;</u> 5) <u>współpracę z organami rentowymi w zakresie przekwalifikowania zawodowego (pomoc w wyborze kierunku kształcenia i przyszłego rozwoju zawodowego).</u>

CEL VI	Podniesienie świadomości społecznej z zakresu praw i uprawnień osób z niepełnosprawnościami	<p>Cel ten będzie realizowany poprzez następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>zapewnienie dostępności instytucjonalnej oraz dostępności stron internetowych jednostek organizacyjnych powiatu wągrowieckiego dla potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami;</u> 2) <u>prowadzenie poradnictwa z zakresu praw i uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnościami ;</u> 3) <u>aktualizację narzędzi i wiedzy pracowników jednostek i organizacji wspierających osoby z niepełnosprawnościami</u>
CEL VII	Utrzymanie i wzmacnianie współpracy jednostek powiatu wągrowieckiego z lokalnymi instytucjami /jednostkami/organizacjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami	<p>Cel ten będzie realizowany poprzez działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <u>aktualizowanie bazy organizacji pozarządowych działających w powiecie wągrowieckim ;</u> 2) <u>aktualizowanie danych dot. potrzeb mieszkańców powiatu z ograniczoną sprawnością ;</u> 3) <u>przekazywanie podmiotom działającym na rzecz osób z niepełnosprawnościami informacji nt. dostępnych aktualnych form wsparcia, aktywizacji i rehabilitacji</u> 4) <u>zlecenie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami ;</u>

VI. Realizatorzy programu

Realizatorami Powiatowego Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wągrowieckim do roku 2030 będą jednostki prowadzone lub finansowane przez powiat wągrowiecki, do zadań których należy aktywizacja społeczna, zawodowa i wsparcie osób z niepełnosprawnościami, a w szczególności:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wągrowcu (funkcja sprawozdawcza);
- Powiatowy Urząd Pracy w Wągrowcu;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wągrowcu;
- Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Wągrowcu;
- Dom Pomocy Społecznej w Srebrnej Górze;
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Wągrowcu;

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Gołańczy

przy współpracy pozostałych gminnych i ponadgminnych podmiotów/instytucji/organizacji wspierających i aktywizujących mieszkańców powiatu wągrowieckiego z niepełnosprawnościami, tj. :

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damasławku;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wapnie;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołańczy;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skokach;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Wągrowcu
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Gołańczy;
- Zakład Aktywności Zawodowej w Gołaszewie;
- Organizacje pozarządowe/inne jednostki/instytucje wspierające osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunów

VII. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania działań określonych w programie będą środki finansowe:

- z budżetu powiatu wągrowieckiego,
- z budżetu państwa ;
- z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- z Funduszu Pracy,
- z innych dostępnych w okresie projektowanym źródeł finansowania

Poniższa tabela przedstawia prognozę wydatków związanych z realizacją działań zaplanowanych w ramach Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wągrowieckim na lata 2026-2030.

NR CELU SZCZEGÓŁOWEGO	Przewidywane nakłady na realizację programu w zł*				
	2026	2027	2028	2029	2030
Cel 1					

działanie 1- przystąpienie powiatu do programów celowych PFRON mających na celu likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami	<i>Zadania finansowane ze środków PFRON w ramach programu . „Aktywny Samorząd”. Wysokość środków finansowych adekwatna do zgłoszonych przez powiat potrzeb</i>				
działanie 2- Przystąpienie powiatu do programów celowych PFRON mających na celu wyrównanie szans osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej	<i>Zadania dofinansowane z programu celowego PFRON pn. „Wyrównywanie różnic między regionami III” – wysokość środków adekwatna do złożonych i przyjętych projektów</i>				
działanie 3- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	200.000	250.000	300.000	350.000	400.000
działanie 4 – dofinansowanie likwidacji barier technicznych	100.000	150.000	200.000	200.000	250.000
działanie 5 – dofinansowanie do barier w komunikowaniu	80.000	80.000	100.000	100.000	150.000
Cel 2					
działanie 1- dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	100.000	200.000	220.000	250.000	300.000
działanie 2- dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych	700.000	800.000	800.000	900.000	950.000
działanie 3- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny osobom fizycznym i podmiotom	100.000	100.000	120.000	120.000	150.000
działanie 4- uczestnictwo w projektach i programach celowych	<i>Realizacja zadania związana z przystąpieniem do ogłaszanych konkursów i naborów w ramach WRPO</i>				
Cel 3					
działanie 1- dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych wspierających aktywność osób z niepełnosprawnościami w tych dziedzinach	13.000	30.000	40.000	50.000	100.000

działanie 2- finansowanie kosztów uczestnictwa mieszkańców powiatu wągrowieckiego w Warsztatach Terapii Zajęciowej (w powiecie i poza nim)	42.350 / rok / uczestnika	43.000	45.000	47.000	50.000
działanie 3- rozwijanie zainteresowań i uzdolnień osób z niepełnosprawnościami oraz wykorzystanie ich potencjału artystycznego	10.000	20.000	20.000	30.000	30.000
działanie 4- realizacja projektów mających na celu podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób z niepełnosprawnościami oraz ich integrację ze środowiskiem	0	100.000	150.000	150.000	150.000
Cel 4					
działanie 1- doskonalenie metod diagnozy , terapii , a także rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami	realizacja w ramach zadań statutowych PPP				
działanie 2- prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć dla dzieci z niepełnosprawnościami i ich rodzin	realizacja w ramach zadań statutowych PPP				
działanie 3- szkolenie kadr w zakresie wspomaganie rozwoju uczniów z niepełnosprawnościami	realizacja w ramach zadań statutowych PPP				
działanie 4 – zapewnienie młodzieży z niepełnosprawnościami i jej opiekunom dostępu do informacji w zakresie możliwości zdobywania wykształcenia	realizacja w ramach zadań statutowych PPP				
działanie 5- prowadzenie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	realizacja w ramach zadań statutowych PPP				
działanie 6- wczesne wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny dziecka z niepełnosprawnością	realizacja w ramach zadań statutowych PPP				
działanie 7- prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością , rodziców i nauczycieli	realizacja w ramach zadań statutowych PPP				

Cel 5					
działanie 1- promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy	realizacja w ramach zadań statutowych PUP				
działanie 2- promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na chronionym rynku pracy	realizacja w ramach zadań statutowych PUP				
działanie 3 - aktywizacja osób z niepełnosprawnościami poprzez usługi i instrumenty rynku pracy	180.000	250.000	400.000	500.000	500.000
działanie 4- Współpraca z organami rentowymi w zakresie przekwalifikowania zawodowego	realizacja w ramach zadań statutowych PUP				
Cel 6					
działanie 1- zapewnienie dostępności instytucjonalnej oraz dostępności cyfrowej osób ze szczególnymi potrzebami wynikającymi z niepełnosprawnościami	realizacja w ramach zadań statutowych PCPR i PUP				
działanie 2- poradnictwo z zakresu praw przysługujących osobom z niepełnosprawnościami	realizacja w ramach zadań statutowych PCPR i PUP				
działanie 3- aktualizacja narzędzi i wiedzy pracowników jednostek i organizacji wspierających osoby z niepełnosprawnościami	5.000	5.000	6.000	10.000	10.000
Cel 7					
działanie 1- aktualizowanie bazy organizacji pozarządowych działających w powiecie wągrowieckim na rzecz osób z niepełnosprawnościami	– realizacja w ramach zadań statutowych Starostwa Powiatowego / PUP/ PCPR				
działanie 2- aktualizowanie bazy danych o potrzebach mieszkańców powiatu wągrowieckiego wynikających z niepełnosprawności	– realizacja w ramach zadań statutowych PCPR				
działanie 3 - udostępnianie podmiotom działającym na rzecz osób z	– realizacja w ramach zadań statutowych Starostwa				

niepełnosprawnościami informacji o dostępnych aktualnych formach wsparcia, aktywizacji i rehabilitacji	Powiatowego/PUP/ PCPR				
działanie 4- otwarte konkursy ofert - zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami	20.000	50.000	50.000	50.000	60.000
działanie 5- współpraca z organizacjami pozarządowymi w opracowaniu i realizacji programów na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami	realizacja w ramach statutowych PCPR i/ PUP				

* wysokość środków na realizację zadań programu została określona szacunkowo, z uwagi na wieloletni okres projektowy zakłada się konieczność modyfikacji ilościowo – jakościowa oraz finansowej zaprojektowanych zadań w ramach przyjętych celów

VII. Monitoring i sprawozdawczość

Monitoring Programu będzie polegał na gromadzeniu opracowaniu zbiorczej informacji na temat zrealizowanych zadań od podmiotów odpowiedzialnych ich realizację w każdym roku programowym.

Roczne sprawozdanie z realizacji zadań Programu będzie przekładane do dyspozycji Rady Powiatu Wągrowieckiego jako integralna część Rocznych sprawozdań z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.